

Banktoezicht van de ECB: toezichtsprioriteiten van het SSM voor 2018

De toezichtsprioriteiten betreffen onderwerpen waaraan het toezicht in 2018 bijzondere aandacht zal geven. Bij de totstandkoming van de toezichtsprioriteiten is rekening gehouden met de relevante ontwikkelingen in de economie, de regelgeving en het toezicht, hetgeen betekent dat ze zijn gebaseerd op een beoordeling van de belangrijkste uitdagingen waarvoor de onder toezicht staande banken zich gesteld zien.

De bronnen van risico's voor de bankensector zijn in kaart gebracht in samenwerking met de nationale bevoegde autoriteiten, waarbij rekening is gehouden met input van de gezamenlijke toezichthoudende teams (Joint Supervisory Teams – JST's), door de ECB uitgevoerde microprudentiële en macroprudentiële analyses en rapporten van internationale organisaties. De belangrijkste risicofactoren voor de bankensector die zijn geïdentificeerd zijn: het klimaat van aanhoudend lage rentetarieven, hoge niveaus van niet-renderende leningen ('non-performing loans' – NPL's), geopolitieke onzekerheden, structurele economische uitdagingen in het eurogebied (waaronder begrotingsonevenwichtigheden en zorgen omtrent schuldhoudbaarheid), de groeivoorzichten in de opkomende markteconomieën, de reactie van banken op nieuwe regelgevingsinitiatieven, ontwikkelingen op de markten voor woningen en commercieel vastgoed, herprijzing van risico's op de financiële markten, cybercriminaliteit en IT-verstoringen, gevallen van wangedrag, concurrentie van niet-banken, het mogelijke faillissement van een centrale tegenpartij en een rigide ondernemingsklimaat.

Om ervoor te zorgen dat de banken deze belangrijke risico's effectief aanpakken, heeft ECB-Banktoezicht zijn toezichtsprioriteiten tegen het licht gehouden. De hierboven geschetste risicosituatie rechtvaardigt een voortzetting van de belangrijke prioriteitsgebieden van 2017, zij het met aanpassingen. In 2018 zullen de volgende vier prioriteitsgebieden bepalend zijn voor het banktoezicht:

1. businessmodellen en winstgevendheidsfactoren;
2. kredietrisico;
3. risicobeheer;
4. activiteiten gericht op meerdere risicodimensies.

Voor elk van deze prioriteitsgebieden zal een aantal toezichtsinitiatieven worden ondernomen; de volledige tenuitvoerlegging van dergelijke initiatieven kan overigens langer dan een jaar in beslag nemen.

- ✓ Analyse van de winstgevendheid van banken
- ✓ Gevoeligheidsanalyse van het IRRBB

Toezichtsactie in 2018

- Follow-up o.g.v. de gevoeligheidsanalyse van het IRRBB

Businessmodellen

Voor ECB-Bankentoezicht blijven in 2018 de businessmodellen en winstgevendheidsfactoren een prioriteit. De activiteiten op dit vlak zullen primair gericht zijn op het onderzoeken van de ontwikkeling van de winstgevendheid van de banken in het huidige klimaat en op het beoordelen van de implicaties van het renterisico voor de banken. Hiervoor zal ECB-Bankentoezicht rekening houden met de uitkomsten van de recente horizontale analyse van de factoren die bepalend zijn voor de winstgevendheid van banken. Daarnaast zullen de uitkomsten van de gevoeligheidsanalyse van het renterisico in het bankboek ('interest rate risk in the banking book' – IRRBB) de toezichthouders helpen follow-upactie te ondernemen naar aanleiding van de invloed die mogelijke veranderingen in het renteniveau kunnen hebben op de banken.

- ✓ Publicatie van NPL-leidraad

Toezichtsactie in 2018

- Onderzoek van NPL-strategieën van banken
- Onderzoek van de tijdigheid van voorzieningen en afschrijvingen van NPL's

Kredietrisico

Niet-renderende leningen

Kredietrisico blijft een belangrijke toezichtsprioriteit voor 2018. Bij een aantal instellingen blijft er sprake van een groot aantal niet-renderende leningen en dit zou uiteindelijk een negatieve invloed kunnen hebben op de kredietverstrekking door banken aan de economie. Hoge niveaus van niet-renderende leningen zijn van invloed op het kapitaal en de financiering, verminderen de winstgevendheid, en belemmeren op die manier de kredietverstrekking aan huishoudens en bedrijven. Een oplossing vinden voor niet-renderende leningen is daarom belangrijk zowel voor de levensvatbaarheid van de banken als voor de macro-economische prestaties. Vandaar dat na de publicatie van de NPL-leidraad de toezichtsdialoog met banken zich primair zal blijven richten op het onderzoeken van NPL-strategieën en het verbeteren van de tijdigheid van voorzieningen en afschrijvingen voor NPL's. Daarnaast zal de NPL-taskforce de JST's blijven bijstaan bij het nemen van follow-upmaatregelen en het voeren van toezichtsdialogen met betrekking tot niet-renderende posities van de banken.

- ✓ On-/off-site-aanpak om concentraties van risicoposities te onderzoeken

Toezichtsactie in 2018

- Onderzoek naar blootstellingen aan onroerend goed
- Analyse van beheer en waardering van onderpand

Concentraties van risicoposities & beheer en waardering van onderpand

De concentratie van de risicoposities van banken in bepaalde activacategorieën maakt dat de aandacht van de toezichthouder geboden blijft. In dit opzicht wordt voorzien dat de toezichtsaanpak waarbij sprake is van een combinatie van off-site- en on-site-elementen (welke aanpak op effectieve wijze is gehanteerd in de context van scheepvaartportefeuilles), in de loop der tijd zal worden uitgebreid naar andere activacategorieën, bv. onroerend goed. Bovendien zal de aandacht van de toezichthouder primair uitgaan naar de wijze waarop de banken hun onderpand beheren en waarderen.

Risicobeheer

Bij dit prioriteitsgebied worden elementen die van aanhoudend belang zijn voor het risicobeheer door banken gecombineerd. Een groot aantal activiteiten zal worden uitgevoerd als onderdeel van het dagelijks toezicht, waaronder het monitoren van complexe financiële instrumenten zoals level 2- en level-3-activa. Aan de volgende initiatieven zal in het bijzonder aandacht worden geschonken:

- ✓ Publicatie van de eerste versie van de "Guide for the TRIM"

Toezichtsactie in 2018

- Analyse en dialoog met banken
- Openbare raadpleging over de "ECB guide to internal models"

Gerichte toetsing van interne modellen ('targeted review of internal models' – TRIM)

In 2018 en 2019 zal het TRIM-project doorlopen, met als overkoepelend doel vergroting van de geloofwaardigheid en bevestiging van de toereikendheid van de goedgekeurde interne modellen die banken in het kader van de Pijler 1-vereisten hanteren. In de "Guide for the TRIM" ("Gids voor de TRIM"), waarvan in 2017 een eerste versie is gepubliceerd, wordt ingegaan op de wijze waarop het Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (Single Supervisory Mechanism – SSM) voornemens is de meest relevante in de regelgeving opgenomen vereisten ten aanzien van interne modellen in te voeren en wordt een basis gelegd voor de uitvoeringsfase van het project. De activiteiten in 2018 zullen nauw aansluiten op de in 2017 geboekte vooruitgang, waarbij wederom sprake zal zijn van inspecties ter plaatse bij banken met betrekking tot krediet-, markt- en tegenpartijkredietrisico. De uitkomsten van die inspecties ter plaatse zullen door de ECB worden gebruikt bij haar horizontale analyses, die voor de toezichthouder tevens input zullen vormen voor de vervolgactiviteiten en de herziening van de gids. De uitkomst van die herziening, de "ECB guide to internal models" ("ECB-gids inzake interne modellen"), zal ter openbare raadpleging worden voorgelegd. Voor verschillende onderdelen van de gids zal, wanneer deze beschikbaar komen, een aparte raadpleging worden uitgeschreven.

- ✓ Publicatie van ontwerpleidraad inzake ICAAP's en ILAAP's

Toezichtsactie in 2018

- Verbetering van de ICAAP's en ILAAP's van banken
- Openbare raadpleging over de herziene leidraad

ICAAP's en ILAAP's

De beoordelingsprocedures voor interne kapitaal- en liquiditeitstoereikendheid ('internal capital adequacy assessment processes' en 'internal liquidity adequacy assessment processes' – ICAAP's en ILAAP's) zijn voor instellingen van fundamenteel belang bij het beheer van de toereikendheid van hun kapitaal en liquiditeit. Om verbetering van de ICAAP's en ILAAP's bij instellingen te bevorderen, hanteert de ECB een meerjarenplan. Op grond van een intensieve dialoog met de banken over de in 2017 gepubliceerde ontwerpleidraad en verdere input, heeft ECB-Banktoezicht zijn toezichtsleidraad inzake ICAAP's en ILAAP's aangescherpt en aangevuld. Deze leidraad wordt in 2018 afgerond, na een openbare raadpleging die aan het begin van het jaar van start zal gaan. Daarnaast zullen ook werkzaamheden gericht op het verbeteren van de transparantie ten aanzien van de samenstelling van de Pijler 2-vereisten per risico worden uitgevoerd.

- ✓ Analyse van de voorbereidingen door banken voor IFRS 9

Toezichtsactie in 2018

- Follow-upmonitoring van de invoering door banken van IFRS 9
- Onderzoek van de voorbereidingen door banken voor andere veranderingen in regelgeving

Vorbereidingen voor IFRS 9 en andere veranderingen in de regelgeving

Aangezien de banken te maken zullen krijgen met een aantal veranderingen in de regelgeving, zal ECB-Bankentoezicht in 2018 de banken ten aanzien van hun voorbereidingen voor en de invoering van de desbetreffende veranderingen nauw blijven volgen. Een belangrijke verandering is de invoering van IFRS 9, ten aanzien waarvan uit een tussentijdse evaluatie naar voren is gekomen dat er nog steeds ruimte bestaat voor verbeteringen ten aanzien van de voorbereidingen en de invoering van IFRS 9 door banken. In dit opzicht zullen de JST's monitoring- en follow-upactiviteiten met de banken blijven voortzetten. Verdere veranderingen in de regelgeving ten aanzien waarvan de mate waarin banken er klaar voor zijn zal worden gemonitord, zijn de nettostabielefinancieringsratio ('net stable funding ratio' – NSFR), de hefboomratio ('leverage ratio'), de minimumvereisten voor het eigen vermogen en de in aanmerking komende verplichtingen (minimum requirements for own funds and eligible liabilities – MREL).

Meerdere risicodimensies

De voor 2018 geplande toezichtsactiviteiten om meerdere risicodimensies aan te pakken zijn stresstests en de voortgaande voorbereidingen voor brexit.

- ✓ Beleid t.a.v. brexit ontwikkeld

Toezichtsactie in 2018

- Verdergaande dialoog met banken over hun voorbereidingen voor brexit

Vorbereidingen voor brexit

Brexit zal in 2018 hoog op de toezichtsagenda blijven staan. De primaire aandacht van de activiteiten zal verschuiven van voorbereidende werkzaamheden naar de praktische tenuitvoerlegging van het ontwikkelde beleid. De ECB zal samen met de nationale bevoegde autoriteiten verder gaan met het beoordelen van de plannen van de banken om activiteiten vanuit het Verenigd Koninkrijk te verplaatsen naar het eurogebied, met inbegrip van aanvragen voor de verlening van een bankvergunning. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan naleving van het overeengekomen beleid, met name om de oprichting van lege instellingen in de landen van het SSM te voorkomen. Het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie raakt tevens een aantal belangrijke instellingen met het hoofdkwartier in het eurogebied. De JST's zullen actief blijven samenwerken met belangrijke instellingen die door brexit zullen worden geraakt en de verdere ontwikkeling en tenuitvoerlegging van noodplannen van banken blijven monitoren.

Toezichtsactie in 2018

- EU-brede stresstest door EBA en stresstest door ECB

Stresstests

In 2018 zullen in het kader van het toezicht de volgende stresstests voor belangrijke instellingen worden uitgevoerd. Er zal sprake zijn van twee elkaar aanvullende exercities: een deelgroep van grote belangrijke instellingen zal deel uitmaken van de door de Europese Bankautoriteit gecoördineerde EU-brede stresstest, en de ECB zal een aanvullende stresstest uitvoeren voor de resterende belangrijke instellingen

die niet aan die EU-brede stresstest meedoen. De uitkomsten van de stresstestexercities zullen worden meegenomen in de procedure voor prudentiële toetsing en evaluatie ('Supervisory Review and Evaluation Process' – SREP) en zullen de capaciteit van banken op het terrein van stresstests en risicobeheer versterken en een kwantitatieve beoordeling opleveren van de risicoprofielen van banken ten aanzien van diverse risicocategorieën.

De hierboven genoemde risico's noch de toezichtsprioriteiten vormen een uitputtende lijst. Verschillende activiteiten die in dit document niet expliciet worden benadrukt, vinden continu plaats, zoals activiteiten in verband met risico's verbonden aan IT en cybercriminaliteit. Bovendien zijn op het niveau van de individuele banken mogelijk andere toezichtsactiviteiten noodzakelijk, op grond van de specifieke risicoprofielen van kredietinstellingen. Desalniettemin vormen de toezichtsprioriteiten een essentieel hulpmiddel om de toezichtsacties voor alle banken op een voldoende geharmoniseerde, proportionele en efficiënte wijze te coördineren, en op die manier bij te dragen aan een gelijk speelveld en een grotere impact van het toezicht.